

20
21

FACTSHEET: STEEKPROEF

Universiteit Gent

https://res.cloudinary.com/grohealth/image/upload/f_auto,q_lossy,q_auto/v1583766541/DCUK/Content/Stock-879044054.jpg

INHOUD

PAG.02

01

INTRODUCTIE

PAG.03

02

FINALE STEEKPROEF

PAG.07

03

SCHOOLKENMERKEN

PAG.09

04

LEERLINGEN-
KENMERKEN

PAG.13

05

STEEKPROEF-
KENMERKEN

PAG.14

06

SLOT

INHOUD

In deze factsheet wordt er meer uitleg gegeven bij de rekrutering, de grootte en de kenmerken van de uiteindelijke steekproef.

De volgende zaken zullen besproken worden:

- *De rekrutering van de scholen*
- *De finale steekproef*
- *De responsgraad*
- *School- en leerlingenkenmerken van de steekproef*

REKRUTERING

De rekrutering had twee doelen:

1. *Het bereiken van een 50-tal scholen die willen deelnemen aan het onderzoek, met als doel om data te kunnen verzamelen bij $\pm$ 2700 leerlingen uit de derde graad*
2. *Een groot geografisch gebied te bedekken door het bereiken van scholen uit alle Vlaamse provincies in België*

CATEGORISERING SCHOLEN

Scholen werden gecategoriseerd op basis van het aantal leerlingen met een migratieachtergrond. Voor deze categorisatie werd een indirecte indicator gebruikt: het percentage leerlingen op school dat geen Nederlands spreekt thuis (laag: <15%; gemiddeld: 15-49.9%; hoog: 50-100%). Om dit percentage te berekenen, werd data opgevraagd bij het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AGODI) van het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming.

Vervolgens werden scholen ook gecategoriseerd volgens de provincie waarin ze zich bevinden (Antwerpen, Limburg, Oost-Vlaanderen, Vlaams-Brabant, West-Vlaanderen) om een evenredige geografische spreiding van alle provincies te bereiken.

02

FINALE STEEKPROEF

RESPONGRAAD SCHOOLNIVEAU

Er werden in totaal 230 scholen uitgenodigd om deel te nemen aan het onderzoek. Initieel stemden 48 scholen toe tot deelname voordat de coronacrisis van start ging. Vervolgens werden er 74 scholen vanaf augustus opnieuw gecontacteerd waarvan er nog 45 scholen toestemden tot deelname. Uiteindelijk namen er 38 scholen effectief deel aan het onderzoek tussen 1 oktober 2020 en 4 februari 2021. De totale responsgraad op schoolniveau bedraagt bijgevolg 17% en de responsgraad op schoolniveau sinds de coronacrisis (vanaf augustus 2020) bedraagt 51%.

De onderstaande tabel geeft de responsgraad op schoolniveau per provincie weer. De **totale responsgraad** wordt berekend door het aantal deelnemende scholen te delen door het aantal gecontacteerde scholen. De **responsgraad sinds de coronacrisis** (vanaf augustus 2020) wordt op dezelfde manier berekend.

17%

*Totale Responsgraad
scholen*

51%

*Responsgraad scholen
sinds coronacrisis*

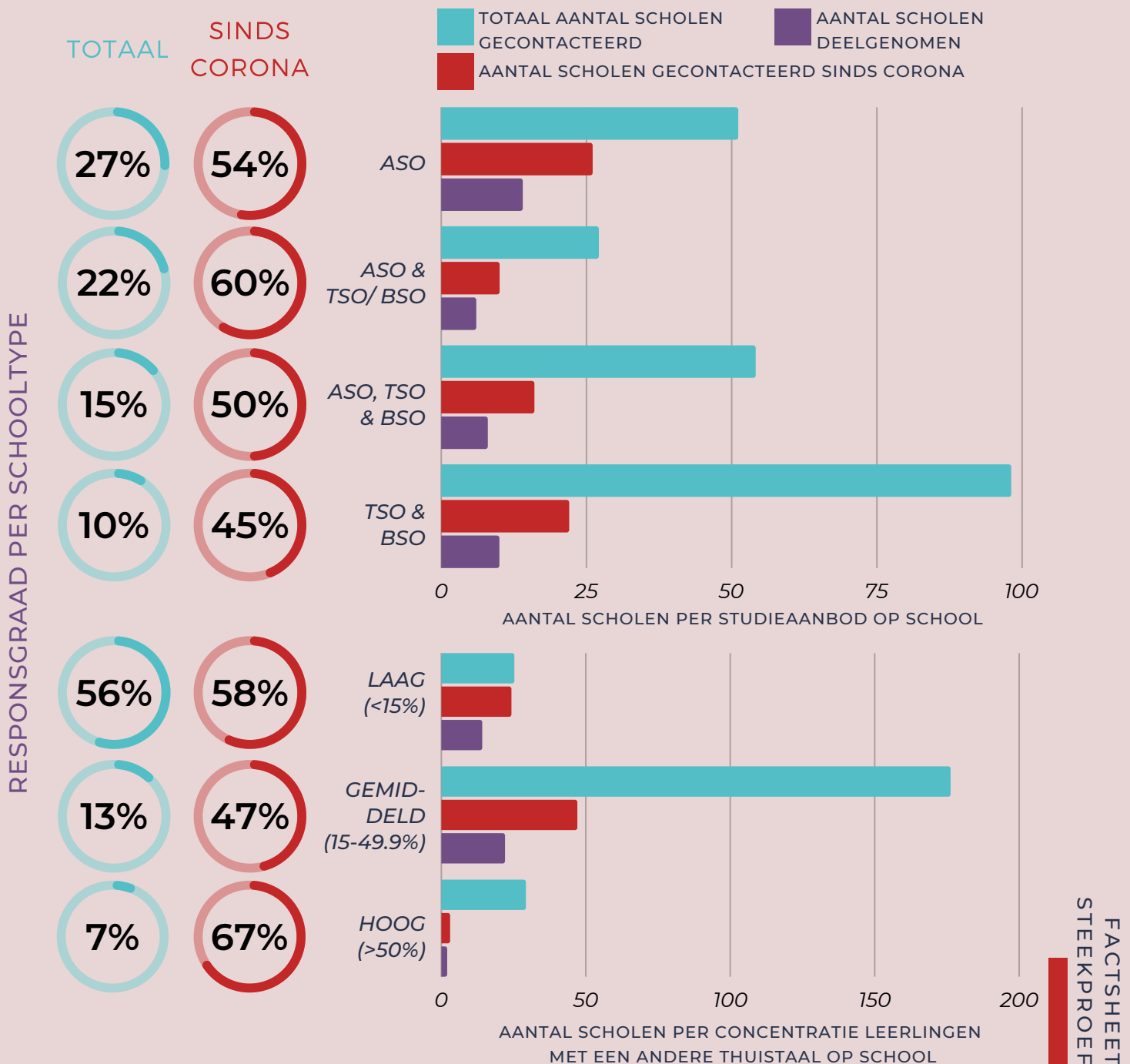
PROVINCIES	REKRUTERING SCHOLEN			RESPONS- GRAAD	
	GECONTACTEERD		DEELGE- NOMEN	TOTAAL	SINDS CORONA
	TOTAAL	SINDS CORONA			
WEST- VLAANDEREN	28	14	10	36%	71%
OOST- VLAANDEREN	57	17	8	14%	47%
ANTWERPEN	75	13	10	13%	77%
VLAAMS- BRABANT	44	14	7	16%	50%
LIMBURG	26	16	3	12%	19%
TOTAAL	230	74	38	17%	51%

02

FINALE STEEKPROEF

RESPONGGRAAD SCHOOLNIVEAU

In de onderstaande grafieken wordt de responsgraad per type school weergegeven, gecategoriseerd volgens studieaanbod en het percentage leerlingen met een andere thuistaal op school. Het gaat hier alsook om zowel de **totale responsgraad** als de **responsgraad sinds de coronacrisis** (vanaf augustus 2020). De grafieken geven zowel het aantal gecontacteerde scholen weer als het aantal scholen dat uiteindelijk heeft deelgenomen aan het onderzoek. De responsgraad wordt berekend door het aantal deelnemende scholen te delen door het aantal gecontacteerde scholen. De scholen met een **totale responsgraad** en een **responsgraad sinds de coronacrisis** van minder dan 50% zijn TSO- en BSO-scholen en scholen met een gemiddeld percentage leerlingen met een andere thuistaal.

02

FINALE STEEKPROEF

RESPONSGRAAD LEERLINGENNIVEAU

De leerlingenpopulatie van de derde graad uit de 38 deelnemende scholen bedraagt 8614. In totaal hebben 5022 leerlingen de survey zo goed als volledig ingevuld (>88% ingevuld). Bijgevolg is de responsgraad op leerlingenniveau 58%. Vervolgens zijn er in totaal 5416 leerlingen gestart met het invullen van de survey, maar slechts 5022 hebben de survey zo goed als volledig ingevuld. De responsgraad van de survey is dus 93%.

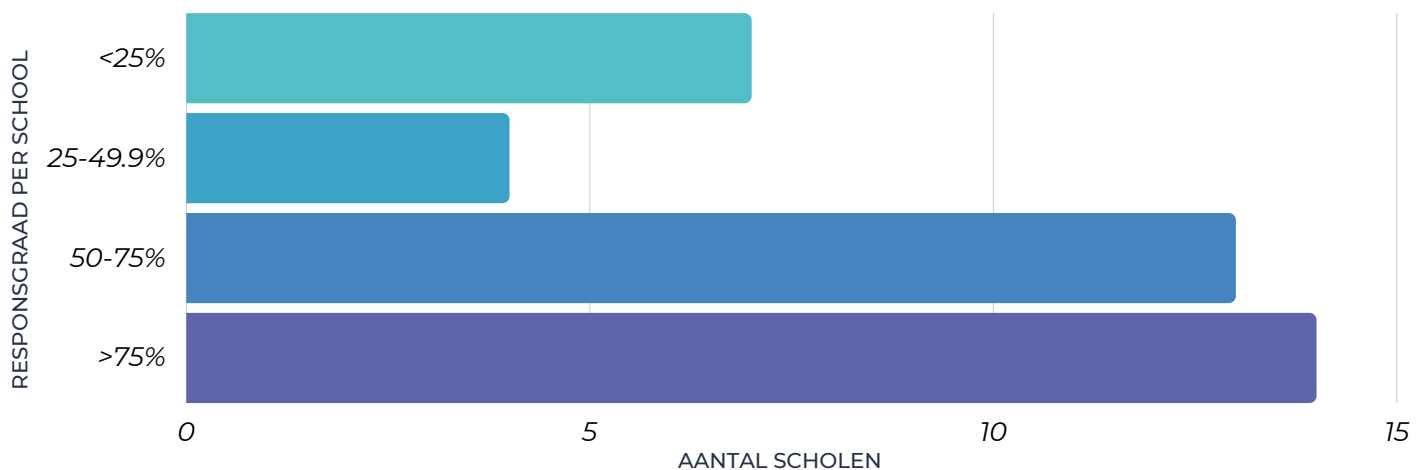
De responsgraad op leerlingenniveau per school wordt weergegeven in de grafiek hieronder. Dit wordt berekend door per school het totaal aantal deelnemende leerlingen uit de 3e graad te delen door het totaal aantal leerlingen uit de derde graad. Bij 27 scholen heeft meer dan de helft van de leerlingen uit de derde graad deelgenomen aan de survey. De overige 11 scholen hebben slechts een responsgraad van minder dan 50%.

58%

Responsgraad leerlingen

93%

Responsgraad survey

ORGANISATIE SURVEY-AFNAME

Omwille van de coronamaatregelen werd de survey volledig digitaal afgenomen, via het online surveyplatform *Qualtrics*. De meeste scholen hebben de survey-afname op school kunnen organiseren. Ruim 29 scholen hebben de afname voornamelijk klassikaal georganiseerd op school. Zij hebben echter wel afwezige leerlingen de kans gegeven om de survey van thuis uit in te vullen.

De negen overige scholen hebben de survey-afname uitsluitend van thuis uit georganiseerd. Vier scholen hebben dit onder begeleiding gedaan, tijdens een online les. De overige vijf scholen hebben de leerlingen de survey zelfstandig laten invullen, van thuis uit. De zelfstandige survey-afnames van thuis uit resulteerden in een veel lagere responsgraad dan de klassikale of begeleidende online afnames.

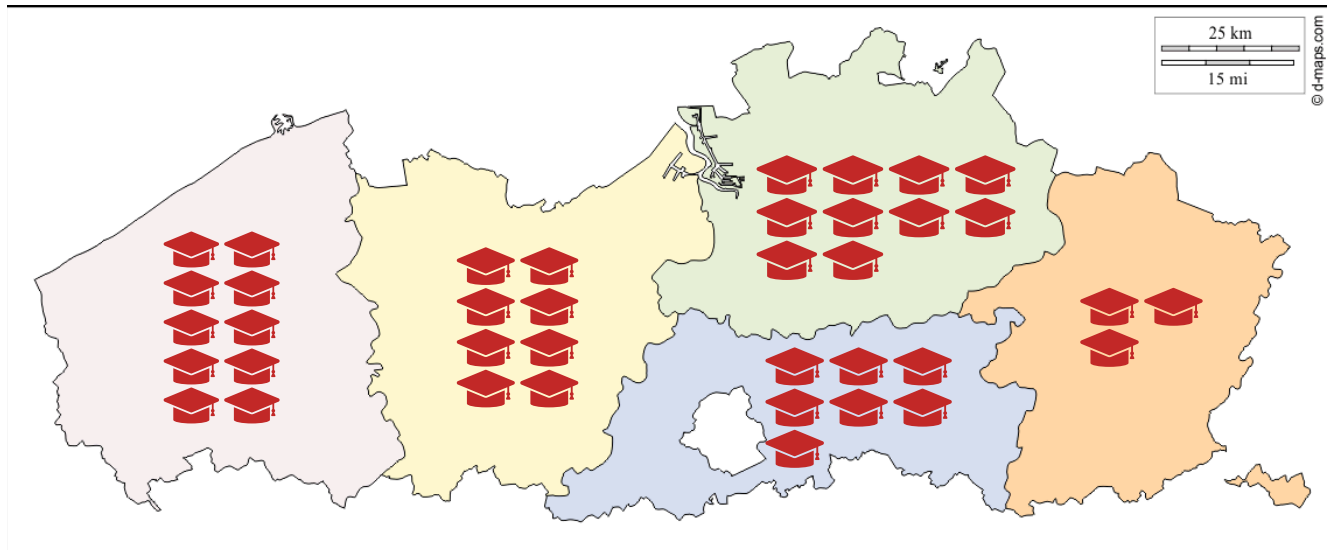

02

FINALE STEEKPROEF

SCHOLEN PER PROVINCIE

De meeste deelnemende scholen bevinden zich in de provincies West-Vlaanderen en Antwerpen. Het grootste aantal deelnemende leerlingen komt echter uit de provincie Oost-Vlaanderen. Dit komt doordat de meeste scholen in Oost-Vlaanderen middelgrote tot grote scholen waren en ook over het algemeen een hoge responsgraad bij leerlingen hadden in elke deelnemende school.

PROVINCIES	AANTAL SCHOLEN	% LEERLINGEN T.O.V. TOTALE STEEKPROEF
WEST-VLAANDEREN	10	28%
OOST-VLAANDEREN	8	35%
ANTWERPEN	10	21%
VLAAMS-BRABANT	7	12%
LIMBURG	3	4%

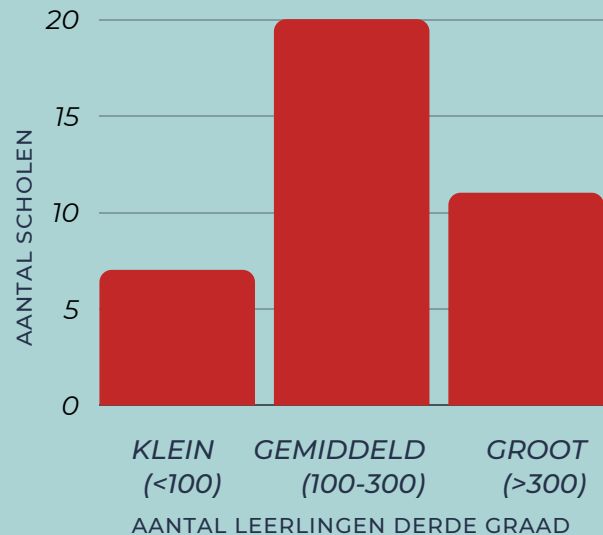
SCHOOL KENMERKEN

GROOTTE, STUDIEAANBOD & GENDERVERDELING

03

In de grafiek hiernaast wordt de grootte van de deelnemende scholen (volgens aantal leerlingen in de derde graad) weergegeven. 53% van de scholen hebben 100 tot 300 leerlingen in de derde graad.

De onderstaande tabel geeft het aantal deelnemende scholen weer volgens studieaanbod en genderverdeling op school. Hieruit blijkt dat 37% van de steekproef bestaat uit ASO-scholen en 39% van de scholen hebben een hoge concentratie van meisjes op school. BSO- en TSO-scholen maken 26% van de steekproef uit. Tot deze groep behoort ook één school die enkel BSO-richtingen aanbiedt en één school die ook KSO-richtingen aanbiedt. Deze laatste school heeft echter leerlingen uit de KSO-richtingen niet laten deelnemen aan de survey.

STUDIE- AANBOD OP SCHOOL	GENDER CONCENTRATIE			TOTAAL
	>55% MEISJES	45-55% GELIJK	>55% JONGENS	
ASO	6	6	2	14
ASO, TSO	3	3	0	6
ASO, TSO, BSO	2	5	1	8
TSO, BSO	4	5	1	10
TOTAAL	15	19	4	38

SCHOOL KENMERKEN

03

% ANDERE THUISTAAL & MIGRATIE-ACHTERGROND

Zoals eerder vermeld werden de scholen gecategoriseerd op basis van het aantal leerlingen met een migratie-achtergrond. Hiervoor werd het percentage leerlingen met een andere thuistaal als indirecte indicator gebruikt. De cijfers van deze indicator zijn echter meestal lager dan de werkelijke populatie leerlingen met een migratie-achtergrond. Om deze reden werd er op basis van de migratie-achtergrond van de 5022 deelnemende leerlingen éénzelfde opdeling gemaakt zodat beide cijfergegevens met elkaar vergeleken kunnen worden.

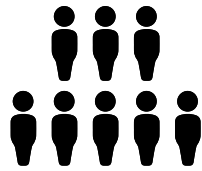
De scholen in de eerste tabel zijn opgedeeld volgens het percentage leerlingen met een andere thuistaal op school. Terwijl de scholen in de tweede tabel opgedeeld zijn volgens het percentage leerlingen met een migratie-achtergrond op school. Tot de migratie-categorie behoren leerlingen die zelf buiten België of haar buurlanden (Nederland, Duitsland, Frankrijk, Luxemburg en het Verenigd Koninkrijk) zijn geboren, die een ouder en/of een grootmoeder langs moederszijde en/of vaderszijde hebben die geboren is buiten België of haar buurlanden. Door de lage responsgraad bij sommige scholen kunnen de cijfers in deze tabel echter ook afwijken van de werkelijke populatie leerlingen met een migratie-achtergrond.

CONCENTRATIE ANDERE THUISTAAL	AANTAL SCHOLEN
LAAG (<15%)	14
GEMIDDELD (15-49.9%)	22
HOOG (>50%)	2
CONCENTRATIE MIGRATIE-ACHTERGROND	AANTAL SCHOLEN
LAAG (<15%)	9
GEMIDDELD (15-49.9%)	17
HOOG (>50%)	12

04

LEERLINGEN KENMERKEN

GENDERVERDELING

Totaal

Jongens

X

Meisjes

5^{de}
Jaar

2430 | 938 32 1460

6^{de}
Jaar

2414 | 965 19 1430

7^{de}
Jaar

178 | 28 4 146

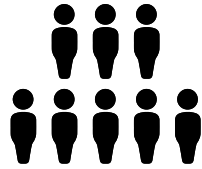
T
Totaal

5022 | 1931 55 3036

04

LEERLINGEN KENMERKEN

STUDIERICHTINGEN

Totaal

Jongens

X

Meisjes

ASO

3375 | 1350 38 1987

BSO

760 | 225 9 526

TSO

885 | 356 6 523

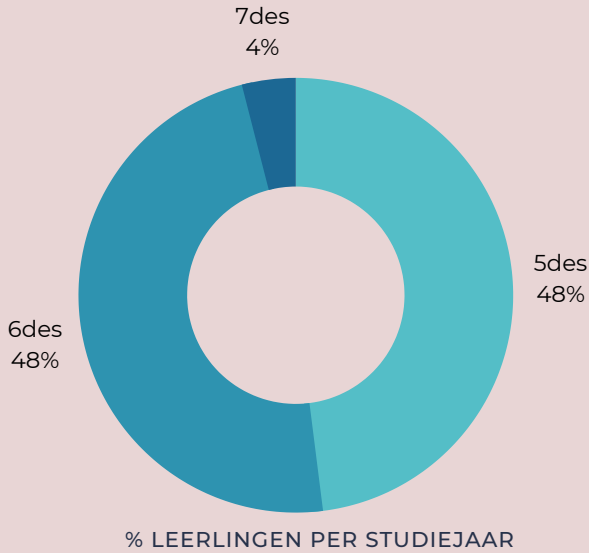
OKAN

2 | 0 2 0

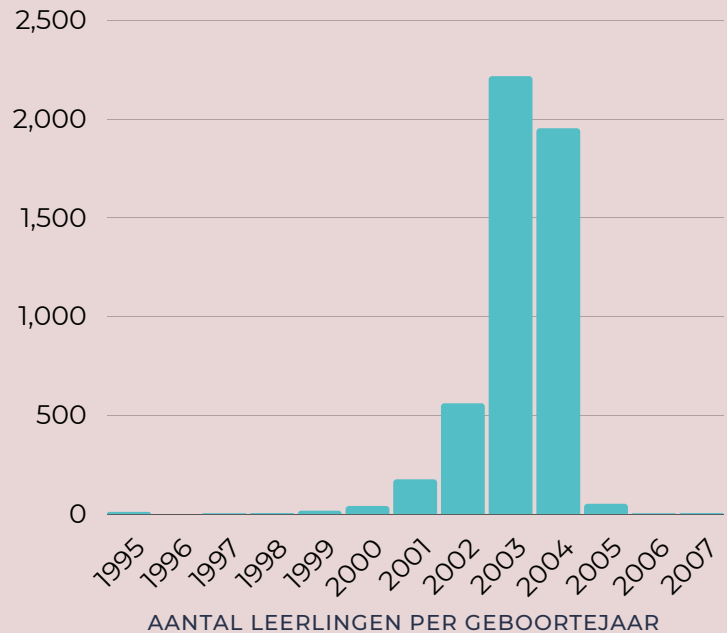
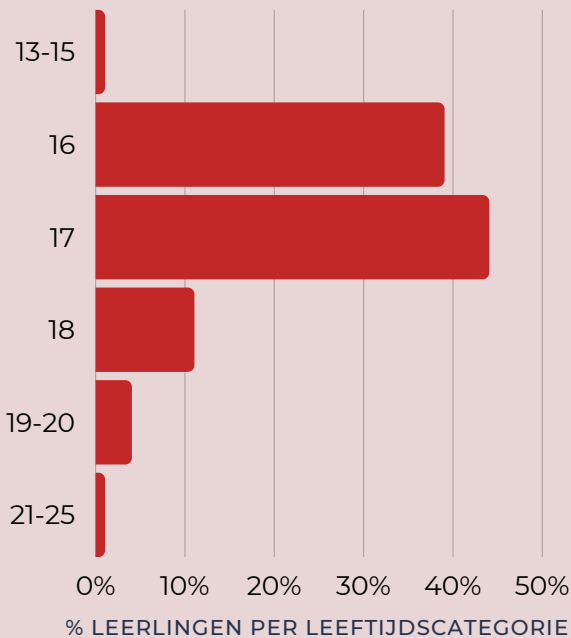
04

LEERLINGEN KENMERKEN

LEEFTIJD & STUDIEJAAR

“ ER IS EEN
GELIJKE
VERDELING
TUSSEN
LEERLINGEN
UIT HET VIJFDE
EN HET ZESDE
STUDIEJAAR ”

“ DE LEERLINGEN ZIJN GEBOREN
TUSSEN 1995 EN 2007,
MET EEN LEEFTIJD VAN 13 TOT 25 JAAR.
DE GEMIDDELDE LEEFTIJD BEDRAAGT 16,82 JAAR. ”

04

LEERLINGEN KENMERKEN

MIGRATIE-ACHTERGROND

De migratie-achtergrond van de deelnemende leerlingen wordt in onderstaande tabellen weergegeven. Tot de **eerste generatie** behoren de leerlingen die buiten België of haar buurlanden zijn geboren en tot de **tweede generatie** behoren de leerlingen van wie de moeder en/of vader buiten België of haar buurlanden is geboren. Tot slot behoren de leerlingen van wie de grootmoeder langs moederszijde en/of vaderszijde buiten België of haar buurlanden is geboren tot de **derde generatie**.

In de tabellen wordt de top vijf landen van herkomst vermeld. Het gaat hierbij opnieuw enkel om alle landen buiten België en haar buurlanden: Nederland, Duitsland, Frankrijk, Luxemburg en het Verenigd Koninkrijk. Uit de tabellen blijkt dat de meeste leerlingen een migratie-achtergrond uit Marokko hebben.

In totaal heeft 27% van de steekproef een migratie-achtergrond van eerste, tweede of derde generatie. Zo blijkt dat 6% van alle 5022 deelnemende leerlingen behoort tot de eerste generatie. 18% van de leerlingen behoort tot de tweede generatie en tot slot behoort 3% van de leerlingen tot de derde generatie.

6%

1 Generatie

18%

2 Generatie

3%

3 Generatie

TOP 5 LANDEN VAN HERKOMST (BUITEN BE, NL, D, FR, LUX, UK)

Marokko

Rusland

Syrië

Spanje

Irak

Marokko

D.R. Congo

Turkije

Kosovo

Rusland

Marokko

Italië

Turkije

Spanje

D.R. Congo

STEEKPROEF KENMERKEN

SAMENVATTING

05

De grootste groep respondenten bevinden zich in het Algemeen Secundair Onderwijs (67%). Leerlingen uit het Technisch Secundair Onderwijs vormen de tweede grootste groep (18%) en Beroeps Secundair Onderwijs (15%) de derde grootste. Slechts twee leerlingen hebben aangegeven dat ze in het Onthaalonderwijs voor Anderstaligen (OKAN) zitten en maken dus minder 1% uit van de steekproef.

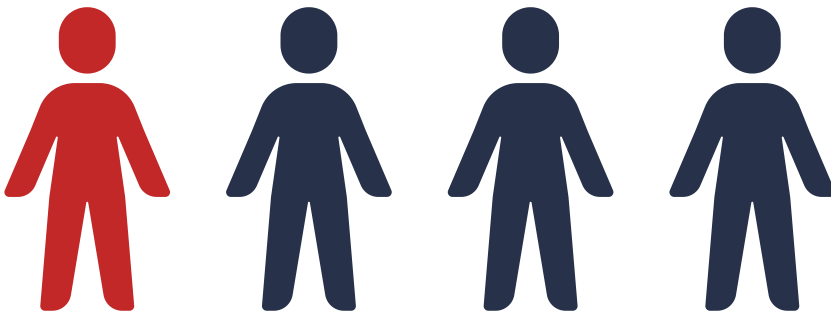
Vervolgens is de genderverdeling in de steekproef over alle studierichtingen gelijkaardig: er zijn telkens meer meisjes dan jongens aanwezig in elke studierichting: bij ASO en TSO richtingen maken de meisjes 59% en bij BSO richtingen zelfs 69% uit van de steekproef, terwijl jongens respectievelijk 40% (ASO & TSO) en 30% (BSO) uitmaken van de groep. De genderverdeling van de identificatie met 'non-binaire' groep 'X' is voor de drie studierichtingen daarentegen telkens 1%.

60%

Meisjes

67%

uit ASO-richtingen

**1 OP DE 4 HEEFT EEN
MIGRATIE-ACHTERGROND**

De verdeling tussen vijfde en zesde jaars is ongeveer gelijk verdeeld met een grootte van 48% elk. Zevende jaars werden ook bij de derde graad betrokken en zij maken 4% van de steekproef uit.

De deelnemende leerlingen zijn geboren tussen 1995 en 2007. Hun leeftijd gaat van 13 tot 25 jaar met een gemiddelde leeftijd van ongeveer 17 jaar.

Tot slot heeft ongeveer 1 op 4 leerlingen een migratie-achtergrond, gebaseerd op het land van herkomst van de leerlingen zelf, hun ouder(s) en hun grootmoeder langs moeders- en vaderszijde.

CONCLUSIE STEEKPROEF

Uit de bovenvermelde percentages kan er geconcludeerd worden dat er een oververtegenwoordiging van zowel meisjes als leerlingen uit ASO-richtingen is in de steekproef. Dit komt vooral doordat de deelnemende scholen overwegend scholen waren met een grotere concentratie meisjes in de derde graad.

Bovendien waren de meeste scholen ook scholen die uitsluitend ASO-richtingen aanbieden. Als gevolg daarvan is er een oververtegenwoordiging van leerlingen met dit profiel in de steekproef. Deze oververtegenwoordiging kan dus zorgen voor een vertekening van de verkregen resultaten.

06

SLOT

01

GROOTTE STEEKPROEF

Het eerste doel van de rekrutering is voldoende bereikt. Hoewel het doel van 50 deelnemende scholen in principe niet is bereikt, is het doel van 2700 deelnemende leerlingen met bijna de helft meer overschreden. Gezien de uitdagingen door de coronacrisis voor de scholen, hebben we dus toch een voldoende grote steekproef bereikt met 38 scholen en 5022 leerlingen.

02

VERTEGENWOORDIGING PROVINCIES

Het tweede doel van de rekrutering is bereikt aangezien de deelnemende scholen over alle Vlaamse provincies verspreid zijn. De provincies Antwerpen, Vlaams-Brabant en Oost-Vlaanderen zijn voldoende vertegenwoordigd in de steekproef. West-Vlaanderen is daarentegen wat oververtegenwoordigd. Tot slot is Limburg ook ondervertegenwoordigd, wat vooral kan liggen aan het later contacteren van deze scholen.

03

MIGRATIE-ACHTERGROND

Aangezien de survey van dit onderzoek werd aangepast aan de hedendaagse superdiverse maatschappij, was het van groot belang om een voldoende grote populatie leerlingen met een migratie-achtergrond te kunnen bereiken. De resultaten tonen aan dat ongeveer 1 op 4 leerlingen een migratie-achtergrond buiten België of haar buurlanden heeft. Bijgevolg is deze groep voldoende vertegenwoordigd in de steekproef.

04

OVERVERTEGENWOORDIGING

Zoals hierboven reeds vermeld, is er een oververtegenwoordiging van zowel meisjes als leerlingen uit ASO-richtingen in de steekproef, wat voor een vertekening van de resultaten kan zorgen. Er zal hiermee rekening gehouden worden bij de verdere analyses van de resultaten.

CONTACT

© <https://radiovisie.eu/wp-content/uploads/2019/11/RodeNeuzenDag-bollen.jpg>

CONTACT

Vakgroep Sociologie
Faculteit Politieke & Sociale Wetenschappen
Universiteit Gent

Website:

<https://www.ugent.be/ps/sociologie/nl/onderzoeksgroepen/hedera-projecten/fwo-rode-neuzen>

CONTACTPERSOON:

Dr. Melissa Ceuterick (UGent)
E-mail: Melissa.Ceuterick@UGent.be

HET ONDERZOEKSTEAM

Prof. dr. Piet Bracke (UGent)
Prof. dr. Peter Stevens (UGent)
Dr. Melissa Ceuterick (UGent)
Dr. Katrijn Delaruelle (UGent)
Marlies Bockstal (UGent)
Lotta Van der Meulen (UGent)
Dr. Veerle Buffel (UA)

AANBEVOLEN REFERENTIE
Bockstal, M., Van der Meulen, L.,
Delaruelle, K., Buffel, V., Stevens, P.,
Bracke, P., Ceuterick, M. (2021). Het
Rode Neuzen Project: 'een
cultuursensitieve stigma survey',
Steekproef [Factsheet]. Opgehaald van:
<https://www.ugent.be/ps/sociologie/nl/onderzoeksgroepen/hedera-projecten/fwo-rode-neuzen>

Versie Juli, 2021